

Kätlin Vainola, Elina Sildre

LUGEMIK

Eesti keele õpik
2. klassile

I osa

SISUKORD

Tere tulemast!

Tere tulemast Jutulinna!	4
Jutulinna lapsed	6
Jutulinna kohad ja kangelased	8
Raamatupidu	10
Kõik on kõige targemad	12
Kirjutan	13
Magus tähestik	14
Issiga seenel	16
Seenele!	18
Milliseid seeni süüa?	20
Jutustan	21
Sügise sünnipäev	22
Sünnipäev	23
Uus kodu	24
Otsin infot	25
Jutulinna Tuluks	26

Raamaturiigi saladused

Printsess, kes armastas puhtust	28
Telefonikõne	30
Paja saladus	32
Jutustan	33
Lähme raamatukokku!	34
Tutvumine aardega	36
Katkend Sulev Sinilille mälestusteraamatust	38
Jutustan	41
Riimiseadja puuris	42
Sajajalgne	44
Oktoober	46
Jutustan	47
Sirli, Siim ja saladused	48
Klaabu	50
Jutustan	53
Jutulinna Tuluks	54

Kollid, sandid, kummitused

Lendava vaibaga muinasjutumaale

Kõigevabrik	56
Talv tulekul	58
7. kiri metsast	60
Jutustan	63
Elektrikatkestus	64
Mardid ja kadrid	66
Mänge mardi- ja kadripäevaks	68
Kummitused koolis	70
Kõik saab selgeks	72
Karneval	74
Tolmutuustide hümn	75
Kuidas meil õudusjutte räägitakse	76
Kodukäija	79
Isa ja õudne unejutt	80
Jutustan	82
Jutulinna Tuluke	84

Vanavanaisa juures	86
Väike näidend lendamisest	87
Kui mina oleksin vanaisa	88
Pühade tulekul	89
Kuidas lund hakkas sadama	90
Varsti on jõulud käes	92
Loomade talvekorter	94
Vares Villemi jõulud	98
Pagari piparkook	100
Siili sussid	100
Jõulumehed rõivad	101
Vana ja uus aasta	102
Jutulinna Tuluke	104
Sõnastik	106

TERE TULEMAST JUTULINNA!

JUTULINNA LAPSED

Kaisa ja Madis elavad Jutulinnas. Nad on maailma parimad sõbrad. Igavesti. Selle leppisid nad juba esimeses klassis kokku. Kaisa ja Madis käivad Jutulinna kooli 2. klassis. Neil on palju vahvaid klassikaaslasi ja õpetaja Villem.

Nende kampa kuulub veel Kaisa pingviin nimega Hopp ja Madise hakk nimega Hõkk. Kaisa sai pingviini enda vanavanaaisalt. Vanavanaisa oli polaaruurija*, aga jäi vanaks. Ta pidi kolima vanadekodusse ja sinna ei võinud pingviine kaasa võtta. Madis leidis haki aga pargist. Väike lind oli pesast lihtsalt välja kukkunud ja poisi perekond kasvas ta üles.

Nüüd on Madis ja Hõkk lahutamatud. Lind on peaaegu alati Madisega koos ja lendab temast natuke tagapool. Kui Madis seisma jääb, maandub hakk tema paremal õlal.

- 1 Kirjelda Kaisat ja Madist.
- 2 Mida saad kummagi lapse kohta teada jutust, mida pildilt?

Teises klassis käib veel palju toredaid tüdrukuid ja poisse. Näiteks on siin Marta, kes armastab ronimist ja kehalise kasvatuse tundi. Ja Annabel, kes laulab nii hästi, et võiks kohe lauljaks hakata. Ning siin on Sander, kes oskab täiesti ise teha küpsisetorti. Ja Pärtel, kes teab seebimullivedeliku imeretsepti. Ta oskab puhuda maailma kõige väiksemaid ja kõige suuremaid seebimulle.

Õpetaja Villem õpetab neile peaaegu kõiki asju eesti keelest kätekõverduste tegemiseni. Üle kõige meeldib Villemile aga värskes õhus viibida. Sellepärast on tal ka toredad punased põsed.

Eesti keele tundi peetakse vahel linna peaväljakul Sulev Sinilille kuju juures. Härra Sinilill oli tähtis kirjanik ja lapsed loevad talle ette enda kirjutatud luuletusi.

Jutulinna kooli juhib Pille Siil. Tema on direktor, kes teab vastust igale küsimusele. Ja mõnikord meeldib talle üllatusi valmistada.

3 Kirjelda õpetaja Villemit.

4 Kelle kuju on linna peaväljakul?

5 Milline on Jutulinna kooli direktor?

6 Mida pildil olevad lapsed teevad?

JUTULINNA KOHAD JA KANGELASED

Jutulinnas on palju põnevaid paiku ja toredaid inimesi. Näiteks on siin muuseum*, mis asub linna kõige vanemas majas. Räägitakse, et seal kummitab. Muuseumis töötab professor* Ervin Helgus, kellega on alati tore juttu puhuda. Tema teab kõike selle kohta, mis Jutulinnas vanasti toimus.

Jutulinnas on ka raamatukogu. Seal saab laenutada raamatuid, vaadata filme ja mängida arvutiga. Raamatukoguhoidja on preili Kerli Kelluke. Tema käest saab alati teada, kui mõni põnev raamat või hea film on välja tulnud.

Linnauudiseid tutvustab elanikele ajaleht Jutulinna Tuluke. Ajalehe peatoimetaja* on proua Siiri Virkus. Tema kabinet* asub linna kõige kõrgema maja viiendal korrusel. Sealt avaneb mõnus vaade kogu linnale.

Mõnikord lähevad lapsed külla Saara Samblale. Saara Sammal on luuletaja, kes on esinenud isegi televiisoris. Ta käib tihti välismaal oma luuletusi lugemas ja talle kingitakse mälestuseks põnevaid asju. Saara näitab neid lastele hea meelega ja jutustab kaugetest maadest.

Kui mööda tänavat kõndida, võib juhtuda, et mööda sõidab Silver Lusikas. Silver on alati jalgratta seljas, olenemata ilmast. Talvel paneb ta rattale lihtsalt naelkummid alla. Silver on postiljon. Ta toimetab kirju, reklaame, ajalehti ja ajakirju inimeste postkastidesse. Peale selle on ta ka muinasjutuvestja. Kui ta Kaisat või Madist näeb, jääb ta peaaegu alati seisma ja jutustab mõne loo.

- 1 Kes elavad ja töötavad Jutulinnas?
- 2 Millised kangelased elavad ja töötavad sinu kodukohas?
- 3 Kellega Jutulinna inimestest sooviksid tutvuda? Miks?

Jutulinn asub peaaegu täpselt Rõõmulinna ja Sõbralinna vahel. Nutulinn jääb siit päris kaugele. Nime sai meie linn esimeste elanike järgi, kes olid sama suured jutuvestjad nagu mina. Näiteks räägitakse, et kunagi hästi ammu elasid siin liivakujud, kes magasid liivast voodites ja sõid liivast putru. Mitte keegi ei tea, kas see jutt on väljamõeldis või on sellel ka tõepõhi all. Igatahes on tänapäeval Jutulinn üks päris tavaline eriline linn toredate elanikega.

RAAMATUPIDU

Jutulinnas algab kooliaasta alati raamatutegelaste peoga.

Kaisa tegi end sel aastal Luluuks. Eks ikka raamatust „Printsess Lulu ja härra Kere”. Kui ta välja minema hakkas, kääksatas sahvriuks*, mille vahelt hõikas torisev hääl: „Kuhu sa ilma minuta lähed?”

See oli Hopp.

„Sügis on käes ja ma ei taha enam sahvriskistuda,” teatas pingviin. „Tahan ka peole.”

Tõepoolest, väljas oli jahedamaks läinud ja pingviinidelgi oli natuke mõnusam. Igaks juhuks võttis Hopp veel külmkapist seitse jäätist ja kosutas ennast nendega.

„Nüüd on piisavalt külma naha vahel,” lisas ta. „Aga mis tegelaseks mina ennast teen?”

Kaisa pakkus välja, et Hopp võiks olla härra Kere. Tüdruk tormas pea ees kappi ja leidis sealt oma vana pidžaama. Selle peale oli joonistatud skelett*. Kui Hopp selle selga tõmbas, oli ta luukere mis luukere.

Nad hüppasid tõukeratta peale ja kihutasid peaväljakule, kus pidi kohe algama rongkäik.

Raamatukogu ees oli juba palju lapsi, loomi ja muinasjututegelasi. Kohal olid kõik seitse põialpoissi, väike nõid ja nõianeiu Nöbinina, Sipsik ja Potsataja, Supilinna Salaselts, Harry Potter ja Mary Poppins.

- 1 Kuhu läksid Kaisa ja pingviin?
- 2 Millise kostüümi pani pingviin selga?

Madisel oli seljas valge kimono* ja ta tegi džuudoliigutusi. Tuli välja, et ta oli eelmine päev lugenud raamatut džuudopoistest.

Madise pea kohal tiirutas hakk Hõkk, kes oli värvitud valgeks.

„Kes sina siis oled?“ uuris Kaisa.

„Mina olen metsluik!“ teatas Hõkk uhkelt. „Sa ju tead muinasjuttu, kus vennad luikedeks muudeti?“

Siis puhusid pasunad ja rahvas hakkas marssima koolimaja poole. Kõige ees sõitis tõld hobusega. Tõld oli hiigelsuur kõrvits, kus istusid Tuhkatriinu, saabastega kass, vahva rätsep ja Rapuntsel. Nende järel tulid kõik teised karvased ja sulelised. Lõbus seltskond jõudis kooli hoovi. Seal toimus väike kontsert, mängiti mängu ja loositi raamatuid välja.

Kõige lõbusam hetk oli see, kui koolimaja katuselt laskus kraanaga alla direktor isiklikult. Tal oli seljal väike propeller ja käes korv, mis oli üleni kaneelisaiu täis. Kui direktor alla jõudis, hakkasid kõik koos saiu sööma.

- 3 Millised raamatutegelased on pildil?
- 4 Milline raamatutegelane oli direktor?
- 5 Milliseks raamatutegelaseks sina ennast karnevalil teeksid?

KÕIK ON KÕIGE TARGEMAD

Contra

Me klassis õpilased head,
kel tarku mõtteid täis on pead.
Teab mõni palju söömisest
ja mõni palli löömisest
ja mõni kiirelt arvutab
ja mõni kiirelt jalutab
ja mõni hästi maletab
ja mõni hästi valetab.
Ei leia klassi paremat
kui see, kus üksmeel valitseb
ja kõik on kõige targemad.

- 1 Mida oskavad selle klassi õpilased?
- 2 Milline on parim klass?
- 3 Milline on sinu arvates tark laps?
- 4 Loe luuletust erinevalt: vaikselt, kõvasti, kiiresti, aeglaselt, kurvalt, lõbusalt. Kuidas see sinu arvates kõige paremini kõlab?

KIRJUTAN

- 1 Kirjutage oma klassi nimekiri ja lisage iga lapse nime taha, mida ta oskab või teab kõige paremini. Kirjutage ainult häid asju!
- 2 Jutusta selle nimekirja abil enda klassi lastest.

Anna - loeb kõige rohkem raamatuid

Siim - oskab vilistada

Pärtel - puhub imelisi seebimulle

Madis - oskab joonistada nagu päris kunstnik

õpetaja Villem - oskab õpetada matemaatikat nii, et kõik saavad aru

Mari - jõuab visata palli koolimaja katusele

Sander - teeb väga head küpsisetorti

Kaisa - oskab kümnes keeles öelda „Ma armastan sind!“

Sass - võib korraga terve kobara pihlakamarju ära süüa

Annabel - laulab nagu lõoke

Marta - ronib kõige kõrgema puu otsa

MAGUS TÄHESTIK

Leelo Tungal

Küll ma õpin, küll ma püüan –
tähestik ei kulu pähe ...
Proovin õige ära süüa
järjepannu kõik ta tähed!
Ananass ja apelsin!
Bubert ... Pluss banaan, biskviidid!
Drops on seal ja dattel siin.
Eukalüptikomm, kus viibid?
Greipfruit tahab suhkrut lisaks,
halb ta pole ka halvaaga.
Iiris ... Isu kisub visaks.
Jäätisest võib jagu saada.
Keedis hamba nahka pani.
Limonaad teeb kõhuvalu.

Greipfruit

Ananass

Keedis

Biskviit

Urjukk

Dattel

Eukalüptikomm

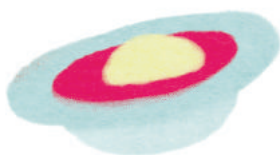

Õun

Pirn

Bubert

Martsipan

Dropsid

Äädikas

Soolasilk

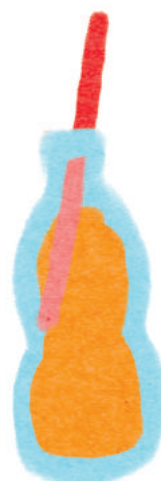
Jäätis

Šokolaad

Tort

Limonaad

Meloneid ja martsipani,
 nätsu närin ühtevalu.
 „Oravatki“ (kommi) nosin,
 pirni pugin, proovin ploomi.
 Riisipuding, suhkrurosin,
 siirup ... Kõhus pole ruumi!
 Šokolaad? Ei söö võõrtähti!
 Tordist poole võtku rotid!
 Urjukk – urjuhh, kus sind nähti –
 vahvli vahel? Käid kompotis!
 Õun? Kuskohta see veel mahub?
 Äädikat ma palun pisut!
 Öö võiks anda suhkrust rahu ...
 Ühe soolasilgu isu
 tekib tähestiku peale –
 halb on lähestikku heale!

- 1 Kas tead ja tunned kõiki toiduaineid, millest luuletus räägib?
- 2 Millised sõnad on sinu jaoks uued? Uuri välja, mida need tähendavad.
- 3 Mis juhtub, kui süüa väga palju magusat?
- 4 Joonista „söödav“ tähestik, milles on tervislikud toiduained.

ISSIGA SEENEL

Kristiina Kass

Lühendatud raamatust „Petra lood“

Meil ei läinud kuigi kaua, kui issi ämber sai kuhjaga täis.

„Meil on teist ämbrit vaja,“ ütlesin issile.

Aga issi ei raatsinud tagasi minna, sest just siis nägi ta uut suurt puravikku ja ta lausa pidi selle üles korjama, kuigi ämber oli täiesti täis. Mina leidsin ka puraviku ja panin selle otsapidi taskusse. Siis leidsin veel kolm puravikku ja andsin need issile. Issil olid käed seeni täis ja mul olid taskud seeni täis ja lõpuks me lihtsalt pidime ümber pöörama ja auto juurde minema.

Sinna oli pikk tee ja meil kukkus mitu seent maha. Alati, kui issi kummardus seent üles tõstma, nägi ta mõne puu all uut ja pidi ka selle üles korjama.

Lõpuks tuli issile hea mõte. Ta võttis dressipluusi seljast ja pani kõik puravikud, mis ei olnud ämbris, sinna peale hunnikusse.

„No nii, nüüd mahub veel!“ ütles issi rõõmsalt ja leidis kohe kolm uut kollast puravikku. Ta tegi dressipluusist puntra ja me hakkasime sinna seeni juurde korjama.

1

Miks isa ei raatsinud metsast ära minna?

2

Milline mõte isal seente korjamiseks tuli?

Issi oleks metsas kindlasti ööni olnud, aga siis tundis ta järsku, kuidas üks VASTIK MUTUKAS tema särgi alla ronis.

„Kirevase päralt!“ hüüdis issi. „Mul on vist põdrakärbes seljas! Vaata, kas sa näed seda!“

Issi tõstis särgi selja pealt üles. Nägin, kuidas väike mutukas sibas issi püksivöö vahelt sisse.

„See läks vist püksi!“ ütlesin issile ja issi hakkas karjuma, et ta tunneb isegi, et see püksi läks.

Siis läks issi täitsa naljakaks. Ta viskas pluusipuntra ja ämbri maha ja hakkas vingerdama ja riideid rebima. Ta ei märganud üldse, et trampis pluusi ja seente otsas. Kui ta lõpuks kärbse kätte sai, oli ta natuke aega peaaegu rahuloleva näoga. Aga siis enam ei olnud, kui nägi kõiki neid katki tallatud seeni.

„Kas me peaksime uued korjama?“ küsisin issilt, aga issi ütles, et varsti läheb pimedaks ja pealegi ei taha ta särgi veel seeni korjata. Issi dressipluus oli seenesodi ja plekke täis ja tal ei olnud tahtmist seda selga panna.

Nii me siis kõndisime ruttu auto juurde, kaasas ainult minu puravik ja tühi ämber, mille sisse issi oli oma plögase dressipluusi toppinud.

3

Mis isaga juhtus?

4

Kuidas seenelkäik lõppes?

5

Mõtle jutule uus pealkiri.

6

**Meenuta mõnd naljakat juhtumit enda elust.
Jutusta sellest teistele.**

SEENELE!

Mis on seen?

Piret Põldver

Võib-olla tead, et on olemas loomariik ja taimeriik. Kuhu aga kuuluvad seened? Seentel on omaette „riik”: seeneriik. See tähendab, et seened ei ole taimed ega ka loomad. Nad on täiesti omamoodi tegelased. Ja tegelikult on nad paljude tunnuste poolest isegi rohkem loomade kui taimede moodi.

Oleme harjunud nimetama seenteks neid tegelasi, kes pistavad pea sambla vahelt välja ja keda saame lõunasöögiks endale korvi pista. Seeneteadlased peavad aga sõnaga „seen” silmas midagi hoopis laiemat. Esimene üllatus võib olla see, et seeni on igal pool – mitte ainult metsa all. Enamik neist on küll imepisesed ja meile nähtamatud. Seened elavad vees, maa all, surnud ja elusate loomade peal ja sees. Näiteks hallitus, mis leiva ja saia peale tekib, on ka tegelikult seen.

Kõiki neid seeni ei kõlba süüa. Kõiki pole isegi näha! Aga nende paljude-paljude seente hulgas ongi mõned sellised, mis kasvavad metsa all ja mida võib süüa.

Teine üllatus on ehk see, et seen ei ole ainult kübar ja vars – see on üksnes seene maapealne osa. Ja mõnel ei olegi seda. Enamik seeni koosneb hoopis suurest hulgast peenikestest niidikestest. See, mida inimene näeb metsas kasvamas, on vaid väike osa seenest. Selle all on maa sees peidus veel väga palju seent, palju peenikesi niite – seeneniidistik. Seeneks nimetatakse seda kõike kokku: niidistikku ja vart ja kübarat.

1 Nimeta kolm asja, mida said seente kohta teada.

2 Millest koosneb seen?

3 Kas sina oled näinud seent mujal kui metsas? Kus?

4 Arutle paarilisega, mida võiksid pildil olevad seenelised rääkida?

Kivi-
puravik

MILLISEID SEENI SÜÜA?

Kase-
riisikas

Männi-
riisikas

Seenel käia on tore. Isegi siis, kui seened ei maitse. Seente otsimine on nagu aardejaht. Kunagi ei tea, millise kännu juurest leiad suure varanduse!

Seeni on väga palju. Mõned on halva maitsega. Mõned tunduvad hamba all nagu puu. Mõned on silmale peaaegu nähtamatud. Mõned on väga mürgised. Kuidas kõikide nende seast leida seen, mis kõlbab süüa?

Seente kohta saab küsida seenetundjalt inimeselt. Lugeda saab ka seenemääramise raamatust. Esimest korda mõnd seent korjates tuleb aga alati teadja inimese käest uurida, mis seen see on. Ise ei ole hea mõte katsetama hakata. Kui kogemata mürgist seent süüa, võib isegi ära surra.

Võib-olla tead, et punane kärbseseen on mürgine seen. Kas aga teadsid, et sellest veel mürgisem on valge kärbseseen? See on nii mürgine, et kui seda süüa, sureb inimene ära. Sellepärast peab väga täpselt teadma iga seent, mida korjata.

Seen on õrn. Võib-olla paistavad seene kübar ja varv tugevad, kuid seene maa-alune osa läheb kergesti katki. Kui seene maapealne osa lihtsalt välja tõmmata, siis niidistik puruneb ja seen sureb. Sellepärast tuleb seeni alati korjata noaga: lõigata varre pealt maha. Nii saab seen maa all edasi elada ning maa peale uue varre ja kübara kasvatada.

Punane
kärbsese-
seen

Kuuse-
riisikas

Suur
sirmik

Kukeseen

- 1 Kas sina oled seenel käinud? Kas sulle meeldis? Jutusta sellest oma pinginaabrile.
- 2 Miks peab seeni tundma?
- 3 Milliseid seeni sina tunnud?
- 4 Moodustage rühm ja koostage oma seenemääramise raamat.

Pilvik